

УДК 336:02

Біла Л.М.

кандидат економічних наук

Національного університету державної податкової служби України

СПІЛЬНІ І ВІДМІННІ РИСИ ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ

SAME AND DIFFERENT FEATURES OF THE TAX SYSTEMS OF THE COUNTRIES OF THE EUROPEAN UNION AND UKRAINE

АНОТАЦІЯ

У статті розглянута проблема, яка стосується визначення спільних і відмінних рис у податкових системах країн Європейського Союзу та України. Розглядаються такі аспекти оподаткування, як податок на розкіш, податок на додану вартість, податок на прибуток підприємств та фізичних осіб. Зроблено висновок, що основні розбіжності у податкових системах України та країн Європейського Союзу полягають у додержанні принципу соціальної справедливості, який є базовим в ЄС, але не знайшов свого повноцінного втілення у податковій системі України.

Ключові слова: Україна, Європейський Союз, податкова система, риси, спільне, відмінності, соціальна справедливість.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрена проблема, которая касается определения общих и отличительных и черт в налоговых системах стран Европейского Союза и Украины. Рассматриваются такие аспекты налогообложения, как налог на роскошь, налог на добавленную стоимость, налог на прибыль предприятий и физических лиц. Сделан вывод, что основные различия в налоговых системах стран Европейского Союза заключаются в соблюдении принципа социальной справедливости, который является базовым в ЕС, но не нашел своего полноценного воплощения в налоговой системе Украины.

Ключевые слова: Украина, Европейский Союз, налоговая система, черты, общее, различия, социальная справедливость.

ANNOTATION

This article describes the issue that is concerned with identifying same and different features of the tax systems of the countries of the European Union and Ukraine. Discusses such aspects of taxation as a «luxury tax», value added tax, tax on profit of enterprises and individuals. It is concluded that the main differences in the tax systems of the countries of the European Union are in compliance with the principle of social justice, which is the base in the EU, but did not find its full realization in the tax system of Ukraine.

Keywords: Ukraine, European Union, tax system, features, same and different, social justice.

Актуальність теми. Проголошення Україною курсу на європейську інтеграцію потребує особливого підходу до реформування податкової системи, який повинен вивести її на рівень розвитку стабільних країн Європи. На жаль, сьогодні вітчизняна податкова система не повною мірою виконує функцію у сфері загальності оподаткування, рівності усіх платників, а також фіскальної достатності, не додержуються принципи соціальної справедливості, економічності оподаткування, що задекларовані у ст. 4 Податкового кодексу України [9].

Дані проблеми, безумовно, вимагають найскорішого вирішення, чому може сприяти

визначення спільних і відмінних рис податкових систем країн Європейського Союзу та України.

Досвід країн ЄС у формуванні податкової системи може сприяти внесенню необхідних коректив і доповнень у систему вітчизняного податного законодавства, в той же час і позитивні надбання української податкової системи не можна ігнорувати в процесі вдосконалення системи оподаткування в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

До проблем оподаткування і функціонування податкової системи в Україні та країнах ЄС зверталися в своїх роботах П.В. Мельник [4], О.М. Міночка [5], М.І. Петік [9], А.М. Соколовська [12], Т.Л. Томнюк [13], Є.С. Хорошаєв [15] та ін.

Більшість фахівців виходять із того, що саме досвід європейських країн має стати основою для розбудови вітчизняної податкової системи, вказують, що цей досвід є цінним, оскільки європейська модель податкової системи здатна не тільки забезпечити внутрішні потреби країн – учасників Європейського Союзу, але й сприяє зближенню держав, створенню єдиної європейської спільноти. В той же час науковці виходять із того, що після здобуття державної незалежності та вибору курсу на побудову соціально-орієнтованої ринкової економіки європейського типу в Україні, поряд з комплексом господарських та інституційних перетворень необхідно було сформувати нову систему державних доходів, засновану на інших принципах, ніж у централізованій плановій економіці. Це була дуже складна проблема, оскільки, з одного боку, був відсутній практичний досвід вирішення такого роду завдань, а з другого – існування національних традицій оподаткування сприяло тому, що в Україні виникла потреба гармонізувати в системі податкового законодавства ідеї ринкової та соціально-орієнтованої економіки. Завдяки вивченню досвіду країн Європейського Союзу у поєднанні з урахуванням національних традицій податкового права таку систему вдалося створити [13].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У той же час 2015 р. Україна розпочала в умовах, коли держава вимагає від податкової системи принципово нової якості,

сама податкова система має сприяти наповненню Державного бюджету, гарантувати сталість фінансової системи, вирішення надскладних соціальних завдань, завдань підвищення обороноздатності країни та економічної незалежності.

Нині в силу вступили зміни до діючого Податкового кодексу, які наближають цю систему до європейських зразків, але не повною мірою вирішують проблеми вітчизняної податкової системи.

Мета статті полягає у визначенні спільних і відмінних рис у податкових системах країн Європейського Союзу та України, що є своєчасним та актуальним.

Виклад основного матеріалу дослідження. Податкова система будь-якої країни відображає особливості організації та функціонування її господарства, в той же час порівняння складу податкової системи України з розвинутими європейськими країнами, а також іншими державами, які проходять етап ринкової трансформації господарства, свідчить про те, що особливо принципові відмінності в цьому відношенні відсутні.

Відмінності можна побачити в тому, що якщо країни ЄС традиційно покладаються на непрямі податки, то в Україні перевага віддається прямому оподаткуванню.

Але ж в глобальному вимірі реалії сьогодення такі, що більшість країн використовують приблизно один і той же перелік випробуваних часом і що довели свою теоретичну і практичну спроможність податків. До них, як правило, належать прибуткові податки з підприємств і громадян, податки на товари і послуги у формі податку на додану вартість, акцизів і митних зборів, відрахування на обов'язкове соціальне страхування, податок на майно. Незважаючи на те що у світі відома велика кількість самих різноманітних податків (особливо місцевих), саме ці займають питому вагу серед податкових доходів уряду в країнах – членах ЄС і становлять ядро системи податків в Україні.

У той же час треба визнати, що головним принципом існування податкової системи країн Європейського Союзу є, на думку автора статті, принцип прозорості, відкритості та простоти адміністрування податків. Реалізація цих принципів знаходить своє відображення у кількості податків, яка коливається в країнах ЄС від 7 до 16 (Іспанія – 8 податків, Нідерланди – 9, Португалія – 8, Франція – 7, Естонія – 7, Франція – 7, Німеччина – 16, Італія – 15, Латвія – 7, Литва – 11, Великобританія – 8 податків) [15].

Що стосується України, то в нашій державі на протязі десятиліть йдеться про необхідність впорядкування податкової системи у кількісному аспекті. Останні зміни в цьому напрямі були засновані урядом А. Яценюка, мова йшла про скорочення податків до європейського рівня [2].

У той же час аналіз діючого Податкового кодексу, а також Державного бюджету Укра-

їни на 2015 р. доводить, що цих змін не відбулося. В Україні, як і в минулі роки, діють податок на прибуток підприємств; податок на доходи фізичних осіб; податок на додану вартість; акцизний податок; збір за першу реєстрацію транспортного засобу; екологічний податок; рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України; плата за користування надрами; плата за землю; збір за користування радіочастотним ресурсом України; збір за спеціальне використання води; збір за спеціальне використання лісових ресурсів; фіксований сільськогосподарський податок; збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства; мито; збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію, крім електроенергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками; збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності, а також місцеві податки, до складу яких належать: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; єдиний податок, збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності; збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір [10].

За таких умов адміністрування податків в Україні є надскладною процедурою, сама ж податкова система є надскладною, кількість податків створює передумови для різноманітних зловживань у податковій сфері. породжує корупцію та відсутність взаєморозуміння між державою та платниками податків.

Слід зазначити, що суттєвою відмінністю складу податкової системи України від звичайного європейського набору є відсутність повноцінного податку на майно (матеріальні об'єкти, які можуть бути предметами володіння, користування і розпорядження), в нашій країні фактично відсутній так званий податок на розкіш. Він являє собою оподаткування предметів, споживання яких свідчить про багатство або про відносну заможність. За способом стягнення цей податок є прямим, оскільки сплачується безпосередньо суб'єктами з майна чи додаткового доходу платника податку. Зазвичай ним обкладаються фізичні особи, які мають в особистому споживанні предмети розкоші. У деяких країнах цей податок прогресивний (чим більше вартість об'єкта оподаткування, тим більша сума податку). Ставки диференціюються залежно від мети введення даного податку державою, це пояснюється економічною політикою, інфляційними очікуваннями, зростанням або спадом ВВП, темпами економічного зростання, дефіцитом бюджету, соціальним розшаруванням суспільства і т. ін. Слід відзначити, що можуть обкладатися податком різні предмети розкоші, як, наприклад, нерухомість, транспортні засоби, юве-

лірні прикраси і так далі. У зв'язку з цим найбільш цікаво розглянути досвід застосування податку на розкіш у зарубіжних країнах.

У цілому майже у всіх європейських країнах, існує податок на розкіш, стосується він в основному дорогої нерухомості. Так, в Австрії власники нерухомості площею 500–600 кв. м повинні платити державі близько 10–15 тис. євро в рік. Британцям доводиться платити 40% від розміру прибутку, якщо будинок не є їх основним місцем проживання та здається в оренду [7].

В Європі існують податки, які застосовуються до власників дорогих яхт і приватних літаків. Так, кожен зліт або посадка приватного літака на італійських курортах може коштувати власнику від 200 до 1000 євро залежно від типу авіалайнера. У Німеччині таким податком регулюються відношення у сфері автомобільного транспорту, і цей податок поділений на дві складові. Перший податок є традиційним для країн, де існує постійний транспортний податок, і він залежить від об'єму двигуна автомобіля. Чим більше об'єм двигуна, тим, відповідно, він потужніший. Німецька влада встановила тарифну сітку, відповідно з якою кожні 100 кубічних сантиметрів об'єму автомобільного бензинового двигуна коштує 2 євро. Таким чином, якщо, наприклад, об'єм двигуна складає 2500 куб. см, то за такий автомобіль потрібно заплатити 50 євро транспортного податку. І на цей раз вже незалежно від марки, ваги, габаритів автомобіля. Для дизельних двигунів встановлені інші розцінки: за кожні 100 кубічних сантиметрів власник автомобіля повинен віддати 9 євро.

У той же час, незважаючи на існування світової практики, українські законодавці занепокоєні тим, що податок на розкіш призводить до відтоку капіталу з країни, тому в цій сфері оподаткування наша держава йде своїм шляхом.

Згідно ст. 265 ПКУ, платити податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, щорік зобов'язані фізичні й юридичні особи, у тому числі нерезиденти, що є власниками об'єктів житлової нерухомості. Статтею 265 5.2 Податкового кодексу України встановлено, що ставки податку для фізичних осіб коливаються від 1 до 2,7% мінімальної заробітної плати для власників житла, загальна площа якого перевищує 240 кв. м.

Також, відповідно до змін у Податковому законодавстві, розширено застосування податку на майно і передбачено оподаткування дорогих автомобілів та транспортних засобів із щорічною сплатою податку на майно у розмірі 25 тис. грн. за одну одиницю автотранспорту, але це стосується виключно автомобілів з обсягом двигуна більше 3 л та строком експлуатації до п'яти років.

Безумовно, що цей податок не може бути порівняний з обсягами оподаткування власників елітної нерухомості у країнах ЄС, від-

повідно, важко стверджувати, що таке оподаткування відповідає принципу соціальної справедливості, здатне суттєво наповнити Державний бюджет України.

Окрім вказаного вище, слід зауважити, що в країнах Європейського Союзу принцип соціальної справедливості реалізується на основі існування прогресивної шкали оподаткування. З точки зору теорії у світі існує два підходи до оподаткування доходів:

1) плоска шкала оподаткування означає податок, що справляється за єдиною ставкою при будь-якому рівні доходу – єдина ставка прибуткового податку, яка розглядається як альтернатива прогресивному оподаткуванню;

2) прогресивна шкала оподаткування – система оподаткування, що побудована на принципі збільшення податкових ставок залежно від зростання рівня оподаткованого доходу платника податку [12].

Зазначимо, що плоска шкала оподаткування застосовується в країнах, які важко віднести до лідерів сучасної економіки, зокрема, в Албанії, Болгарії, Грузії, Ісландії, Казахстані, Киргизії, Латвії, Литві, Македонії, Монголії, Росії, Румунії, Україні, Чехії, Естонії.

У той же час у розвинутих країнах Європейського Союзу система оподаткування базується на прогресивній шкалі. Наприклад, у Франції особи з низьким доходом звільнюються від податку, а річні доходи у межах 5963 євро оподатковуються за ставкою 0%; річні доходи від 5963 євро до 11896 євро – за ставкою 5,5%; річні доходи від 11 897 євро до 26 420 євро – за ставкою 14%; доходи у частині від 26 421 євро до 70 830 євро – за ставкою 30%; від 70 831 до 150 000 євро – за ставкою 41%; від 150 001 до 1 000 000 євро – за ставкою 45% [3].

Зазначимо, що такі ставки оподаткування не є граничними. Наприклад Ф. Олланд у 2013 р. вносив пропозицію з метою подолання дефіциту бюджету підвищити з 2013 р. до 75% ставку прибуткового податку для громадян, що заробляють більше мільйона євро на рік, і ці норми оподаткування були включені у бюджет на 2013 р., хоча вже у 2014 р. дана норма була відмінена.

У Німеччині також діє прогресивна система оподаткування: неоподаткований мінімум доходу на одну людину становить 8,13 тис. євро на рік, а початкова ставка прибуткового податку – 14%. Для платників податків з річним доходом понад 52,88 тис. євро ставка становить 42%. Дохід понад 250,7 тис. євро оподатковується за максимальною ставкою – 45%.

Прибутковий податок у Великобританії також побудований на прогресивній шкалі: з 2012 р. підвищився рівень не оподаткованого річного доходу – з 8,1 тис. до 9,2 тис. фунтів. Гранична ставка прибуткового податку для тих, хто заробляє більше 150 тис. фунтів на рік, була знижена з 50 до 45%. У Великобританії одна з найвищих граничних ставок

прибуткового податку серед розвинених країн. Вона поступається лише Швеції (56,6%), Бельгії (53,7%), Данії (52,2%), Нідерландам (52%) і Франції (75%).

Зазначимо, що уряд України також вважає за доцільне запровадити прогресивну шкалу оподаткування доходів фізичних осіб. Пропонувалося, щоб доходи у 33–66 прожиткових мінімумів (39–78 тис. грн.) оподатковувалися 25%-м податком, а податок на надприбутки складе 30% [1].

Ці плани, у кінцевому рахунку, призвели до того, що у ст. 167.1 Податкового кодексу України визначено, що ставка податку становить 15% бази оподаткування, але якщо база оподаткування у календарному місяці перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, то до суми такого перевищення застосовується ставка 17%, в той час як у країнах ЄС максимальні ставки податку становлять: у Німеччині – 50%, Греції – 49%, Франції – 42%, Бельгії та Ірландії – 43%, Італії – 36%, Великобританії, Нідерландах, Іспанії, Португалії – 35%, Люксембурзі – 34% [11].

Таким чином, намагання уряду якимось чином реалізувати принцип соціальної справедливості у сфері оподаткування звівся до незначних «косметичних» змін, які не дають підстав для того, щоб стверджувати, що наша держава сприйняла досвід прогресивного оподаткування розвинених країн Європейського Союзу.

В інших аспектах вітчизняна система оподаткування принципово не відрізняється від європейської, хоча в окремих аспектах ці відмінності мають місце.

Наприклад, що стосується податку на прибуток підприємств, то в європейській практиці податок на прибуток є однією з основних дохідних частин бюджету і виступає своєрідною економічною категорією зі стійкими внутрішніми властивостями і закономірностями розвитку.

Лідирує за рівнем корпоративного податку на прибуток Франція зі ставкою у 38%. У п'ятірці лідерів рейтингу також Португалія та Італія, де податок на прибуток компанії становить 31,5% і 31,4% відповідно, у Німеччині корпоративний прибуток складає 30,2%, а у Польщі наближається до українського рівня і складає 18% [6].

Високий рівень податку на прибуток підприємств в країнах ЄС є наслідком існування ліберальної економічної моделі, коли держава ставить за мету перерозподіл матеріальних благ від корпоративних гігантів до широких верств суспільства, що гарантує високі соціальні стандарти життя, соціальний мир у суспільстві [3].

Зазначимо, що в Україні податок на прибуток юридичних осіб становить 18% (ст. 151.1. Податкового кодексу), майже така ж ставка у Швейцарії – 17,95%. У Польщі – 19%, в Румунії – 16%.

При цьому законодавство країн – членів ЄС закріплює різні підходи до оподаткування прибутку юридичних осіб, однак всю їх різноманіт-

ність можна звести до декількох основних схем.

Наприклад, у Бельгії, Голландії, Люксембурзі та Швеції передбачається повне оподаткування прибутку, тобто прибуток компанії оподатковується корпоративним податком, а потім, одержавши частину прибутку, акціонери сплачують з нього особистий прибутковий податок.

В інших європейських державах, щоб уникнути подвійного оподаткування, оподаткування прибутку зменшується на рівні акціонерів. Ця схема реалізується двома способами. Наприклад, у Великобританії, Ірландії та Франції суми податку, сплаченого корпорацією, частково враховуються при визначенні сукупного оподаткованого особистого доходу, частиною якого є дивіденди, отримані акціонером цієї корпорації, а в Австрії і Данії, незалежно від сплати корпоративного податку компанією, від податку частково звільнюються дивіденди, отримані акціонером [11].

Що стосується України, то ст. 151.1 Податкового кодексу визначено, що основна ставка податку становить 18%, а податковою базою, відповідно до ст. 149 Податкового кодексу, визнається грошове вираження прибутку як об'єкта оподаткування.

Звертає на себе увагу той факт, що в Україні, відповідно до ст. 134 Податкового кодексу, об'єктом оподаткування визнаний прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду, на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суму інших витрат звітного податкового періоду. Тобто в Україні оподатковується валовий прибуток підприємства, в той час як в деяких країнах ЄС оподатковується як валовий прибуток, так і чистий прибуток у формі дивідендів.

Наприклад, у ФРН, Іспанії і Португалії закон передбачає можливість зменшення оподаткування на рівні компанії. За цією схемою прибуток компанії ділиться на такий, що розподіляється і не розподіляється. Для прибутку, що розподіляється у формі дивідендів, встановлюються або більш низькі ставки податку (ФРН, Португалія), або часткове звільнення від податку (Фінляндія, Іспанія). У деяких країнах прибуток, що розподіляється, повністю звільняється від податку на рівні компанії (Греція) або на рівні акціонерів (Італія). При цьому слід мати на увазі, що національне законодавство може поєднувати способи розрахунку корпоративного податку і передбачати можливість застосування різних схем залежно від конкретних цілей податкової політики.

Що стосується ПДВ, то цей податок, званий тепер «європейським», є необхідною умовою при вступі держави в ЄС. Перехід до стягнення ПДВ послужив тим фіскальним інструментом, який дозволив сформулювати єдині засади оподаткування споживання в межах спільного ринку, забезпечуючи тим самим поступову

гармонізацію і зближення фіскальних систем окремих країн.

Відповідно до ст. 193 Податкового кодексу України, базова ставка оподаткування становить 20%, така же ставка у Великобританії, Болгарії, Сербії, Естонії, у Польщі і Румунії – 23%. У Німеччині ставка ПДВ складає 14%, в Ісландії – 24,5%, Іспанії – 12%, Італії – 12%, Португалії – 16% [14, с. 80].

Слід зазначити, що, незважаючи на зловживання та численні пільги, порівняння надходжень від ПДВ між Україною та країнами ЄС показує, що ефективність надходжень від цього податку є достатньо високою в Україні. Зокрема, доходи від ПДВ становлять у середньому 10% на рік, в той час як надходження від ПДВ в країнах ЄС складає 7,1% від ВВП [8, с. 3].

Знижена ставка ПДВ являє собою пільгу для деяких видів оподаткованих товарів і послуг. Наприклад, у Франції визначений мінімальний набір продовольчих товарів (близько 36 найменувань), за якими ПДВ стягується за зменшеною ставкою 2,2%. У Німеччині передбачена пільга для продуктів харчування, книг, журналів, газет та протезування (знижена ставка 7, при рівні стандартної – 16%). В Іспанії продовольчі товари, культурні і спортивні заходи, готельні та транспортні послуги обкладаються ПДВ за ставкою 7%, а для продуктів першої необхідності – хліба, молока, яєць, зерна, фруктів, овочів, ліків, книжок, газет, муніципального житла – податок знижено до 4%. З метою стимулювання зайнятості населення в ЄС дозволяється застосування зниженої ставки ПДВ для послуг, які вимагають проведення великих обсягів робіт. Вжиті заходи вже сприяли зниженню рівня безробіття у деяких європейських країнах.

В Україні також існує механізм зниженої ставки оподаткування в межах ПДВ. Відповідно до п. в ст. 193 ПК України, ставка 7% передбачена в операціях з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, дозволених для виробництва і застосування в Україні та внесення до Державного реєстру лікарських засобів, а також медичних виробів за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України; постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання, дозволених для застосування у межах клінічних випробувань, дозвіл на проведення яких надано центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я [10].

Поряд із зниженими іноді застосовуються також підвищені ставки податку. Наприклад, у Франції предмети розкоші, тютюн і алкоголь оподатковуються за ставкою 25%, а в Австрії транспортні засоби – за ставкою 32%.

В Україні на відміну від країн ЄС такого порядку не передбачено, хоча, як здається, пер-

спективи його застосування можуть бути розглянуті на рівні українського уряду.

Важлива перевага ПДВ полягає в тому, що він краще інших податків пристосований до загальносвітових тенденцій економічної інтеграції та глобалізації. Формування такої нової політико-економічної спільності, як ЄС, немислимо без ПДВ: для країн – членів цього Союзу це – головний фіскальний інструмент.

Враховуючи історично сформовані національні особливості застосування ПДВ, країни ЄС вже кілька десятиліть ведуть процес його гармонізації. Це свідчить про те, що у найближчій історичній перспективі, принаймні для європейських держав, реальної альтернативи ПДВ не існує. Беручи до уваги стратегічний курс України на інтеграцію в європейські структури, ПДВ, незважаючи на заперечення його численних противників, має залишатися одним з центральних елементів податкової системи України.

Висновки. Таким чином, якщо аналізувати переваги системи оподаткування, яка існує в країнах Європейського Союзу з вітчизняною системою оподаткування, то в цілому їх перелік може бути зведений до наступного:

1. Менша кількість податків, що дає змогу ефективного їх адміністрування, сприяє прозорості та відкритості податкової системи.

2. Наявність реально діючої системи оподаткування розкоші, яка, окрім того, що сприяє наповненню бюджету, є гарантією соціальної справедливості, громадської злагоди у суспільстві.

3. Підвищений рівень оподаткування суб'єктів господарювання, що дає можливість державі повною мірою реалізовувати свої функції: соціальну, функцію охорони правопорядку, військового захисту тощо.

В усіх інших аспектах навряд чи доцільно стверджувати, що податкова система ЄС має суттєві переваги над українською системою оподаткування, відповідно, не має сенсу копіювати цю систему. Доцільним є справдження тих елементів цієї системи, які можуть надати українській економіці імпульсу, стабілізувати соціальне становище в державі, сприяти вирішенню надскладних політичних та військових завдань, які постали перед Україною.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. В Украине вводят прогрессивную шкалу подоходного налога [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://economics.lb.ua/state/2014/03/27/260939_ukraine_vvodyat_progressivnuyu_shkalu.html.
2. В Украине хотят сократить количество налогов с 22 до 8 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://info-center.od.ua/exrss/14404-v-ukraine-hotyat-sokratit-kolichestvo-nalogov-s-22-do-8.html>.
3. Карлін М.І. Финанси країн Європейського Союзу / М.І. Карлін. – К. : Знання, 2011. – 639 с.
4. Мельник П.В. Податкова система та механізми її реалізації у перехідній економіці : автореф. дис. ... д. е. н. / П.В. Мельник. – К., 2001. – 32 с.

5. Міночкіна О.М. Розвиток системи податкового регулювання діяльності промислових підприємств в Україні : автореф. дис. ... к. е. н. / О.М. Міночкіна. – Х., 2006. – 22 с.
6. Налог на прибыль в странах Европы – рейтинг 2014 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://riarating.ru/infografika/20140827/610628510.html>.
7. Николаева Е.В. Сравнительный анализ налога на роскошь в зарубежных странах / Е.В. Николаева [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ekonomika.snauka.ru/2014/05/5225>.
8. Бетлій О., Джуччі Р., Кірхнер Р. ПДВ в Україні: чи справцює інший непрямий податок ліпше? / [О. Бетлій, Р. Джуччі, Р. Кірхнер]. – Київ/Берлін, 2013. – 20 с.
9. Петик М.І. Перспективи модернізації податкової системи України в контексті європейської інтеграції / М.І. Петик, Л.А. Саварін // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – С. 271–278.
10. Податковий кодекс України (станом на 25.12.2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>.
11. Саенко А. Налог на прибыль в Евросоюзе / А. Саенко [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://pravo.ua/article.php?id=10007501>.
12. Соколовська А.М. Податкова система держави: теорія та практика становлення : автореф. дис. ... д. е. н. / А.М. Соколовська – К., 2002. – 32 с.
13. Томнюк Т.Л. Адміністрування податків в Україні: організація та напрямки розбудови: автореф. дис. ... к. е. н. / Т.Л. Томнюк. – Тернопіль, 2009. – 20 с.
14. Тофан І. Проблематика оподаткування в країнах Євросоюзу / І. Тофан // Аграрна економіка. – 2012. – № 1-2. – Т. 5. – С. 78–82.
15. Хорошаєв Є.С. Формування інтегративної фіскальної моделі в Європейському Союзі : дис. ... к. е. н. / Є.С. Хорошаєв. – К., 2007. – 215 с.